

Examenul de bacalaureat național 2015

Proba E. c)

Istorie

MODEL

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „A P. Groza vezette kormány [...] különös fontosságot tulajdonított az iparnak. Ez a kormány azokat az elveket és stratégiákat követte, melyeket Gheorghiu-Dej vázolt fel az 1945. októberben megtartott Kommunista Párt Országos Konferenciáján (Conferința Națională a Partidului Comunist). Úgy az állam gazdaságának a helyreállítását, mint annak fejlődését [...] az ország lehető leggyorsabban történő iparosodásától tette egyenesen függővé. Ugyanakkor, ebben a folyamatban döntő szerepet tulajdonított az államnak [...], így az állam utalta volna ki a nyersanyagot, szabályozta volna a termékek árát és eladását, illetve ellenőrizte volna a befektetett tőkét. 1945 őszéig a Groza kormány egy sor kormányrendelettel megteremtette az állam elsőbbségét az iparban, mely rendeletek szabályozták a vasúthálózatot, a bányászatot és a kőolajkitermelést, valamint az árakat és a fizetéseket. Ez a törvényhozói tevékenység 1946-ban még inkább fokozódott, amint a Kommunista Párt fokozatosan kiterjesztette befolyását az egész gazdaságra. A gazdaság és a pénzügy ellenőrzése akkor vált teljessé, amikor 1946. december 1-jén a párt főtitkára, Gheorghiu-Dej felvállalta a tervezéssel és összehangolással megbízott teljhatalmi szerv, az újonnan létrehozott Nemzetgazdasági Minisztérium irányítását, melynek fő feladata az ország összes erőforrásának a kommunista gazdaságpolitika megvalósításának szolgálatába való helyezése volt.” (K. Hitchins, *România 1866-1947*)

B. „A Petru Groza kormány, a kommunisták közvetlen nyomására, mint ezek egyenes kisugárzása, megkezdte az összes ellenzék eltávolítását. [...] Novemberben megkezdte a kommunistaellenes szervezetek vezetőinek és tagjainak felszámolását. [...] Ugyanebben a hónapban pofátlanul meghamisítják a parlamenti választások eredményeit, így a kommunisták és szövetségeseik jönnek ki győztesen a választásokon, megszerezve a szavazatok 79,86%-át, azaz 378-at a 414 parlamenti helyből. Sztálin (Stalin) elve: «nem az számít, hogy ki és hogyan szavaz, hanem, hogy ki számolja meg a szavazatokat» tökéletesen működött Romániában (România) is. Egyébként a választásokat Gheorghiu-Dej a bukaresti szovjet parancsnokkal, Vișinski-vel készítette elő. [...] Az országon végigsöpör egy letartóztatási hullám. A politikai ellenzék elkezdik fizikailag is megsemmisíteni. A történelmi pártok vezetőit [...] «hazaárulás», «összeesküvés», «kémkedés» vádjával illetik, törvényszék elé állítják, elítélik és bezárják a Pitești-i, Jilava-i, Ocnele Mari-i, Máramarossziget-i (Sighet), Dés-i (Dej), Nagyenyed-i (Aiud) börtönökbe [...], vagy a Midia-i, Poarta Albă-i, Cernavoda-i, Békás-i (Bicaz) kényszermunkatáborokba küldik vagy a Bărăgan-i alföldön kijelölt «stratégiai falvakban» kötelező lakhelyre ítélik. [...]

1947. december 30-án [...] Románia népköztársaságnak nyilvánítja magát. Egyetlen, még formálisnak mondható, akadály sem állt a szovjet rendszer Romániába történő bevezetésének útjában.

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

A fenti forrásokból kiindulva válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezzétek meg az **A** forrásban említett politikai alakulatot. **2 pont**
2. Pontosítsatok, a **B** forrás alapján, egy információt a parlamenti választásokra vonatkozóan. **2 pont**
3. Nevezetek meg két román politikai vezetőt, akikre az **A** és a **B** forrás is utal. **6 pont**
4. Írjátok le a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely alátámasztja, hogy a kommunista rendszer bevezetése együtt járt a politikai ellenzék megsemmisítésével. **3 pont**
5. Az **A** forrás alapján írjátok két olyan információt, melyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat). **7 pont**
6. Mutassatok be két olyan tevékenységet, melyeket Románia hajtott végre a hidegháború időszakának nemzetközi kapcsolatrendszerében. **6 pont**
7. Említsetek meg egy hasonlóságot olyan politikai gyakorlatok között, melyeket Romániában használtak a sztálinizmus-, illetve a nemzeti kommunizmus időszakában. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„Hatalomra jutását követően Ștefan [cel Mare] visszatért Moldva (Moldova) hagyományos külpolitikájához, a Lengyelországgal (Polonia) való szövetséghez. Miután néhány alkalommal betört a lengyel területre, ahol az ő, hatalomból eltávolított, riválisa tartózkodott, 1459. áprilisában Ștefan egy egyezményt kötött Kázmér (Cazimir) lengyel királlyal, melyben elismerte egyedüli uralkodónak, és, mely egyet jelentett a Magyarországgal (Ungaria) szemben korábban felvállalt kötelezettségek felmondásával. Hűségének zálogául, Ștefan átengedte a lengyel királynak a dnyeszteri Hotin várát, melyet előzőleg már egy lengyel helyőrség elfoglalt, valamint vállalta, hogy tiszteletben tartja a Lengyelországba menekült moldvai bojárok vagyonát. Ezen engedményért cserében [...] eltávolították Moldva határaitól legfőbb riválisát, Petru Aron-t, ki a legfőbb veszélyt jelentette az új uralkodó még meg nem szilárdított hatalmára.

A Lengyelországhoz való közeledés egyet jelentett a Magyarországtól és Havasalföldről (Țara Românească) való eltávolodással. Ennek jelei korán megmutatkoztak, hiszen az ellentétek oly méreteket öltöttek, hogy amikor 1462-ben II. Mohamed (Mehmet II) Vlad Țepeș uralkodó elleni támadása kedvező feltételeket teremtett, Ștefan megpróbálta elfoglalni Chilia-t, de nem járt sikerrel. Három évvel később, 1465-ben, egy meglepetésszerű támadás következtében, Moldva uralkodójának sikerült elfoglalnia az oly régóta áhított Duna (Dunărea) torkolatánál lévő várát, ezáltal súlyosan aláásva Magyarország és Havasalföld kereskedelmi érdekeit.

A helyzet stabilizálása érdekében, Hunyadi Mátyás (Matias Corvin) 1467 végén egy hadjáratot vezetett és egy nagyszámú sereg élén Moldva fővárosáig, Suceava-ig haladt előre, ahol remélte, hogy az ő jelöltjét sikerül majd Moldva élére állítania. Azonban Baia-nál [...], ahol a királyt megállt, hogy a végső támadást előkészítse, Ștefan ellentámadásba lendült; mivel egy pár bojár elárulta, nem sikerült teljesen megsemmisítenie a magyar sereget. A csata döntetlenül zárult, de a király támadásának lendületét megállították. Mivel képtelen volt folytatni az előrenyomulást, Hunyadi Mátyás úgy hagyta el Moldvát, hogy célját nem sikerült megvalósítania.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

A fenti forrásból kiindulva, válaszoljatok a következő követelményekre:

1. Nevezzétek meg, a fenti forrás alapján, Moldva fővárosát. **2 pont**
2. Pontossítsátok azt a századot, melyre a fenti forrás utal. **2 pont**
3. Említsetek meg két román uralkodót, akikre a fenti forrás is utal. **6 pont**
4. Említsetek meg, a fenti forrás alapján, két információt Chilia várának a moldvai uralkodó általi elfoglalására vonatkozóan. **6 pont**
5. Fogalmazatok meg, a szöveg alapján, egy nézőpontot a Moldva és Lengyelország közötti politikai kapcsolatokra vonatkozóan, majd támasszátok alá a szövegből vett két információval. **10 pont**
6. Érveljetek, egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, miszerint a román térség részese a nemzetközi kapcsolatoknak a középkor végén és az újkor elején. (Pontozódik a megfelelő történelmi tény bemutatása és az ok-okozati összefüggést, valamint a következtetést kifejező szavak használata). **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjatok egy, hozzávetőleg két oldal terjedelmű, esszé történetészek a románok rómaiságáról címmel, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- említsetek meg két okot, amiért a történészeket foglalkoztatta a románok rómaisága és pontosítsátok ezek között egy hasonlóságot;
- említsetek meg két történészt, majd mutassátok be ezek közül az egyik véleményét, nézőpontját a románok rómaiságával kapcsolatosan;
- alkossatok egy nézőpontot miszerint a történészek véleményében létező állandósult nézőpontok a románok rómaiságára vonatkozóan, majd támasszátok ezt alá egy megfelelő történelmi érvel.

Figyelem! Pontozódik a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggés kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.